

MICHAEL JACKSON

29 AUGUSTI 1958–25 JUNI 2009

EXPRESSEN

LÖRDAG 27 JUNI 2009

■ ■ Förstasidor över hela världen: nyheten om Michael Jacksons plötsliga död.

En hel värld sörjer artisten som levde sitt liv baklänges: vuxen som barn och barn som vuxen.

– Jag hade aldrig chansen att göra roliga saker som barn gör, har Michael Jackson sagt. Där var

ingen jul, inget semesterfirande. Så nu försöker jag kompensera för den förlusten, har han sagt i en intervju.

■ ■ Historien om Jackson, lika fantastisk som tragisk, är fylld av paradoxer. Han var rik som ett troll – och plötsligt skuldsatt över öronen.

■ ■ Tidigare i år kom nyheten att han planerade en comeback. Det var sagt att detta skulle bli hans sista farväl till publiken. 50 konserter i London. Biljetterna såldes slut på en blinkning. Egentligen hade han inte planerat att ge så många. Men han behövde pengarna.

Det han en gång älskade mest – att stå på scenen – verkar ha kostat honom livet.

■ ■ Läs Expressens utrikeschef Mats Larssons dokument om dödsbudet som satt ett större avtryck över hela världen än när Elvis Presley avled 1977.

UNDERBARN. Michael Jackson var ett musikaliskt underbarn som började sjunga redan som femåring. När han var nio år fick han sin första listetta. Foto: SCANPIX

TIDIGT EN STJÄRNA. Tillsammans med fyra av sina bröder slog Michael igenom i popgruppen Jackson 5 i slutet av 1960-talet. Foto: AP

ADOPTERADE APA. Den excentriska stjärnan förvånade världen på nytt när han valde att adoptera en apa, som han döpte till Bubbles. Foto: ALL OVER PRESS

Mannen, myten, Michael

EVIGT UNG. Michael Jackson

Dödsbeskedet om "Kungen av pop" fick

Michael Jackson skrev historia många gånger under sitt liv.

Han gjorde det med sin död också.

Den första globala megadöden.

Han fick världen och internet att stanna till i går.

Hyllningarna strömmade in från bokstavligen en hel värld i går. Från Nelson Mandela i Sydafrika till Hugo Chávez i Venezuela.

Artister som de senaste åren antagligen inte velat ta i Michael Jackson med tång, stod i kö för att få uttrycka sin beundran, sin sorg, sin saknad. I går var "Billie Jean" tillbaka på scen. Wacko Jacko fick hålla sig i bakgrunden.

Kanske är det en indikation på hur eftervärlden i första hand kommer att minnas honom. Inte utomjordingen med plastikoperationerna, utan artisten som platsar i samma mening som Frank Sinatra och Elvis Presley.

Vem tänker på den överviktige Elvis i dag?

Elvis fans hävdar förstas att inget kan jämföras med "Kungens" oväntade död 1977. Antagligen stämmer väl det.

Men på ett plan blev Michael Jacksons lika plötsliga död en större nyhet. När Elvis dog var det få kineser som grät. De flesta visste antagligen

inte ens vem Elvis Presley var.

Men i går grät de. Även i normala fall så stela Folkets Dagblad – Kommunistpartiets tidning – gav Michael Jacksons död ordentligt utrymme på sin hemsida.

Och det var förstas inte bara kineser som grät i går. Det var bokstavligen en hel värld som sörjde, från Los Angeles till Tokyo, från Stockholm till Kapstaden.

Musiken i blodet

Michael Jackson blev också den första internationella superstjärnan som dog oväntat i vår nya, elektroniskt sammanlänkade värld. Det gick att mäta effekten.

Det ska exempelvis mycket till för att sänka hastigheten på sökmaskinen Google. Men när nyheten att Jackson avlidit kom kraschade Google under trycket under en halvtimme eller så. Även mikroblogger Twitter hade

problem i går när alla, alla ville lägga ut sina personliga korta tankar om "King of Pop".

Och åter fick vi bekräftat att få saker säljer som döden. Michael Jackson rusade upp på Amazon.com och erövrade de 15 översta platserna på försäljningslistan. När jag skriver detta så är fem av albumen på iTunes topp tio lista Michael Jacksons.

En ironi onekligen. Den 50-åriga artisten hade på slutet svåra ekonomiska problem. Det borde vara en omöjlighet med tanke på de enorma framgångar han hade som artist, men det var mycket som var motsägelsefullt och paradoxalt med Michael Jackson och hans liv.

En av pilgrimsplatserna i går var förstås Gary, Indiana. En deprimerande, döende stad i norra Indiana, ökad för sin mordstatistik. Gary har kallats "Mordets huvudstad" i USA.

Men det är också därifrån klanen Jackson kommer. Doris Darrington, 77, var en av de sörjande.

– Michael var alltid en källa till stolthet för Gary, även om han inte var här så ofta, berättar hon för New York Times.

– Den äldre versionen, var inte den Michael vi kände. Vi kände den lille pojken med den stora Afro-frisyren och den bruna huden. Det är alltid så jag kommer att minnas Michael.

Det var i Gary som pappa Joseph Jackson arbetade som kranförare på en av stålverkens i stan, det var där mamma Katherine jobbade för Soers, Roebuck & Co.

Musikintresse hade de bägge, inte minst Joe som själv spelat i R&B-bandet Falcons.

Men det var barnen som skulle göra familjen berömd. Styrda av den auktoritära, ambitiösa, barnmisshandlande pappa Joe.

– Vi var skräckslagna för honom, berättade Michael Jackson i en intervju 2003 med den brittiska journalisten Martin Bashir.

"Kompenserar den förlusten"

En intervju som skulle stå honom dyrt av helt andra skäl än smärtsamma barndomsminnen.

Joe Jackson tvekade inte att slå Michael eller de andra sönerna om de inte gjorde som han sa. En gång kom han klättrande in i Michaels sovrum, utspökad i en mask och skrämde livet ur pojken. Det var ett straff för att han glömt stänga fönstret.

Michael var alltid en källa till stolthet

BILDSPECIAL
EXPRESSEN.SE
 Se Michael Jacksons liv och karriär i bilder.

såg sig som sagofiguren Peter Pan och beskrevs ofta som mannen som inte ville växa upp.

Foto: SCANPIX

både världen och internet att stanna till

Det var också Joe Jackson som uppmuntrade och styrde fem av sönerna – de var sex – till att bilda Jackson 5. I en tid långt före "American Idol" körde pappan runt dem på talangtävlingar tills en dag då Gladys Knight såg dem under en spelning 1968 på Harlems berömda Apollo Teater.

Gladys Knight ordnade kontakten med Motowns grundare Berry Gordy och resten är onekligen historia. Gruppens fyra första singlar klättrade alla upp till toppen på försäljningslistorna och sålde över en miljon exemplar. Det första av många rekord som Michael Jackson skulle slå.

De var fem i Jackson 5, men det var alltid lille Michael som var den stora stjärnan. Redan som elvaåring var han omslagspojke på Rolling Stone.

Men kändisskapet och turnélivet kom med ett högt pris. Det blev inte mycket till barndom:

– Jag hade aldrig chansen att göra roliga saker som barn gör, har Michael Jackson senare sagt. Där var ingen jul, inget semesterfirande. Så nu försöker jag kompensera för den förlusten.

Han gjorde det genom att ofta bete sig som ett barn när han var vuxen. En besatthet vid barn som skulle stå honom dyrt.

På sätt och vis levde han sitt liv

baklänges. Vuxen som barn. Barn som vuxen.

En som såg Jackson 5 uppträda var Motown-legenden Smokey Robinson. Han slogs också över hur vuxet lille Michael uppträdde.

– Han var ett underligt, underbart barn, en ensam gammal själ i en pojkes kropp.

"Thriller" toppade fyra listor

Jackson 5 gjorde Michael Jackson berömd men det var som soloartist han skulle nå de verkliga höjderna. Högder som bara en handfull artister under 1900-talet nådde.

Klättringen uppåt började i slutet av 1970-talet då han bland annat spelade fågel-skrämman "The Wiz" i en version av Trollkarlen från Oz med bara svarta skådespelare.

Året efter släppte han sin första solo-platta – "Off the Wall" – tillsammans med musikgurun Quincy Jones, ett samarbete som skulle generera åtskilliga triumfer i framtiden.

Det var under en dansrepetition till en låt från "Off the Wall" som Michael Jackson ramlade och knäckte näsan. Han blev inte helt nöjd med den efterföljande

operationen och fick i stället kontakt med plastikkirurgen Steven Hoefflin.

Det skulle bli fler besök hos honom i framtiden. Många fler.

Det var i början av 1980-talet som Michael Jackson nådde toppen. "Thriller" släpptes 1982, ett rekordalbum som sålt i över 100 miljoner exemplar och som visade popindustrin vilken potential som finns om man bara hittar den rätta artisten.

"Thriller" toppade fyra amerikanska listor samtidigt. Nytt rekord även det.

MTV hade inte blivit MTV utan Michael Jackson och hans nyskapande musikvideos.

Så det var ett triumfens årtionde för Jackson. Det var då han började kallas för Popens kung – King of Pop, det var då två presidenter i Vita huset tog emot honom.

När han för första gången introducerade sin moonwalk så hade han 47 miljoner tittare. Året var 1983 och Michael Jackson uppträdde live tillsammans med Jackson 5.

Men det var också på 1980-talet som de första bisarra historierna om Michael Jackson började publiceras. Historier som till en början planterades av honom

själv, trots att de inte var sanna.

Som påståendet att han sov i en syrgastank eftersom det skulle förlänga hans liv till kanske 150 år.

Ett annat påstående gick ut på att han köpt den så kallade Elefantmannens benrester. Michael Jackson hade sett David Lynchs film med John Hurt i huvudrollen och blivit väldigt tagen av den, hette det.

Allt detta fick den brittiska tabloiden The Sun att på sin första sida undra:

– Is Jacko Wacko?

Därmed hade Wacko Jacko gjort entré.

Trivdes inte i rampljuset

Michael Jacksons musikaliska framgångar fortsatte, men han skulle aldrig nå upp till samma nivå som "Thriller" igen, varken artistiskt eller försäljningsmässigt. Ändå sålde skivorna förstås i siffror som skulle göra mer normala artister gröna av avund.

Hans turnéer var megashower som ofta tog honom till fem kontinenter och med spelningar i ett otal länder världen runt.

Men kändisskapet fångade också den notoriskt blyge Michael Jackson i ett slags fångelse.

• Texten fortsätter på nästa uppslag.

"I EN FOLKMASSA BLIR JAG RÄDD" - VÄND!

VILLE LEVA LÄNGE. Michael Jackson berättade 1986 att han sov i en syrgastank för att kunna leva i 150 år. En metod som sedan testats av andra världsartister,

”Jag avskyr att medge det, men jag

• **Fortsättning från föregående uppslag.**

– Jag avskyr att medge det, men jag känner mig underlig runt vanligt folk, sa han en gång.

– Jag har levt hela mitt liv på scen, och det intryck jag fått av människor är att de applåderar, ger mig stående ovationer och jagar efter mig. I en folkmassa blir jag rädd. På scenen känner jag mig säker.

– Om jag kunde så skulle jag sova på scen. Jag menar allvar.

Huden blev vitare för varje år

Så Michael Jackson började dra sig undan. Isolera sig. Han hade resurser till det.

1988 hade han köpt en gård i Los Olivos, cirka tjugo mil nordväst om Los Angeles. Han döpte stället till ”Neverland” efter sagoön i Peter Pan.

Där skapade han sin egen sagovärld med ett eget zoo, en teater med plats för 50 personer, ett nöjesfält dit han bjöd barn från när och fjärran.

Kalaset kostade förstås. De 140 miljoner han betalade för gården var bara början. ”Neverland”, kostade sedan 40 miljoner kronor per år bara i fysiskt underhåll, personalen gick på ytterligare 60 miljoner.

Det skulle med åren tvinga honom till allt större lån, lån han till slut inte klarade av att betala. Det var därför han

kollapsade i en hyrd bostad i Los Angeles. Han hade inte satt sin fot på ”Neverland” på länge.

Det var på ”Neverland” som han 1993 tog emot Oprah Winfrey för sin första stora intervju sedan 1979. Redan då hade Michael Jackson rykte om sig att vara bisarr.

Det handlade inte bara om syrgaskammare och schimpanser. Vad hände med Michael Jacksons hud? Den svarta artisten blev för varje år allt vitare.

Han hade ett svar:

– Jag lider av en hudsjukdom som förstör min huds pigment. Det finns i familjen. Vi försöker kontrollera det. Jag är en svart amerikan.

Han medgav också att han opererat sin näsa ett par gånger och ordnat en grop i hakan.

Men ryktena skulle aldrig upphöra om att han i själva verket genom-

gått betydligt fler ingrepp än så, ingrepp som till slut riskerade förstöra hans näsa.

Över 90 miljoner amerikaner tittade på Oprah Winfreys intervju, det fjärde mest sedda icke-sportrelaterade programmet i landets historia. Det var i februari 1993.

Det skulle bli ett annus horribilis för honom. I augusti samma år detonerade

nyheten att polisen i Los Angeles inlett en utredning mot Michael Jackson, sedan den 13-årige Jordan Chandler anklagat honom för sexuella övergrepp.

Jordan Chandler var en av många barn som besökt Michael Jackson på ”Neverland” och övernattat där flera gånger. Han berättade för en psykiatriker att de både hade kyssts och masturberat.

Det var blev förstås en enorm uppmärksamhet och Michael Jackson avbröt sin turné. Han förnekade allt:

– Jag är inte skyldig till dessa anklagelser. Om jag är skyldig till något så är

det att ge allt jag har för att hjälpa barn runt om i världen. Jag älskar barn av alla åldrar och raser, att se barns genuina glädje med deras oskyldiga och leende ansikten.

Åt smärtstillande

Men han lyckades aldrig riktigt skaka av sig misstankarna. Speciellt eftersom han gjorde upp med Chandlers familj – 160 miljoner kronor sägs det – och saken aldrig blev provad i domstol. Pojken vägrade till slut att vittna.

Michael Jackson började äta smärtstillande medel mot stressen och var snart beroende. En av dem han sökte tröst hos var Elvis Presleys dotter

Lisa Marie. De pratade ofta på telefon:

– Jag trodde inte att han gjort något fel och att han blivit orättvist anklagad, och ja, jag började bli förälskad i honom, har hon berättat.

– Jag ville rädda honom och kände att jag kunde göra det.

Han friade under hösten 1993 och de två gifte sig i hemlighet i Dominikanska republiken. Nyheten möttes med misstro och sågs av många som ett PR-jippo. Äktenskapet höll mycket riktigt i bara 17 månader.

Men Michael Jackson fortsatte att sälja skivor. Dubbelalbumet ”HIStory” som kom ut 1995 sålde i 20 miljoner exemplar över världen och blev den bäst säljande dubbelplattan genom tiderna.

Men de negativa rubrikerna fortsatte att följa honom. Mot slutet av 1995 kollapsade han under en repetition inför ett tv-framträdande och fördes till sjukhus. Stressframkallad panikattack, löd diagnosen.

Och Michael Jacksons privatliv fortsatte att förbluffa. Under HIStory-turnén i Australien 1997 gifte sig Michael Jackson plötsligt med den 37-åriga sjuksköterskan Debbie Rowe. De två hade träffats på 1980-talet när han behandlades för sin hudsjukdom och de gifte sig först efter att hon fött honom en son: prins Michael I.

Inte heller detta äktenskap varade dock någon längre tid. Paret skilde sig

” Om jag kunde så skulle jag sova på scen

exempelvis Madonna.

Foto: AP

LÄS MER

EXPRESSEN.SE

Expressens krönikörer minns världstjärnan Michael Jackson.

SKANDALSVÄRTAD. 13-årige Jordy Chandler flyttade in på Jacksons egendom Neverland. I slutet av 1993 anklagade pojken föräldrar Michael för sexuella övergrepp på deras son.

Foto: SCANPIX

känner mig underlig runt vanligt folk”

1999, efter att ha fått ytterligare ett barn tillsammans, dottern Paris Michael Katherine.

Michael Jackson skulle bli far – tror vi – ytterligare en gång. Prins Michael II föddes 2002, men vem som är mamma är fortfarande oklart. Michael Jackson använde sig av en surrogatmamma.

Prins Michael II blev känd för en hel värld när pappan lät sonen dingla livsfarligt utanför balkongen till ett hotell i centrala Berlin. Det sågs som ytterligare ett exempel på att superstjärnan hade problem.

Michael Jacksons sista nya skiva – ”Invincible” släpptes 2001 – men blev varken kritikerfäst eller försäljningsmässigt någon större succé. Den sålde för visso sex miljoner, men var onekligen en besvikelse med Jackson-mått mätt.

År 1993 hade varit kämpigt värre för honom med sexanklagelserna. 2003 blev en än värre mardröm. Och det handlade om liknande misstankar. Nu med en annan pojke i huvudrollen.

Allt började med att den engelska journalisten Martin Bashir beviljades tillstånd att göra en dokumentär om Michael Jackson och intervju honom. Den första stora intervjun sedan Oprah Winfrey.

En chans för Michael Jackson att tala ut om alla rykten och förklara sina underligheter. Det slutade i katastrof.

Det var illa nog med scener där

Michael Jackson spenderade upp emot 50 miljoner kronor i en enda affär. Han har alltid varit förtjust i shopping och det är ofta där paparazzi tagit bilder på honom, ofta med en Michael Jackson dold bakom masker och utstyr.

Anklagad för sexuella övergrepp

Men det skulle bli värre. Mycket värre. Martin Bashir nämnde förstas anklagelserna från 1993, och Michael Jackson berättade då att han fortfarande regelbundet delade säng med barn. Och märk väl, inte hans egna.

– Det är inte sexuellt, försäkrade han.

Jag bäddar in dem, ger dem varm mjölk, ger dem kakor. Det är väldigt charmerande, det är väldigt gulligt.

Inte blev det bättre av att Michael Jackson i intervjun höll 13-åriga cancerpatienten Gavin Arvizo i handen. Där fanns också scener där Michael Jackson diskuterade med pojken hur de skulle sova på natten.

Kort efter att dokumentären visats på brittiska tv greps Michael Jackson av polis, denna gång anklagad för sju fall av sexuella övergrepp och för att två gånger ha serverat Gavin Arvizo alkohol. Michael Jackson ska ha kallat drinkarna för ”Jesus juice”.

Jackson släpptes fri i väntan på rättegång, mot en borgen på 24 miljoner kronor.

Den fem veckor långa rättegången inleddes i januari 2005 och skulle pågå i fem månader. Det blev rena cirkusen förstas.

Michael Jackson tillkännagav på en gång att han tänkte kalla personer som Diana Ross, Elizabeth Taylor och Stevie Wonder som vittnen. I slutänden kom ingen av dem, och inte heller Jackson själv behövde vittna.

Men han kom till domstolen varje dag. Iförd den ena bisarra munderingen

efter den andra. En gång hotade domare Melville att dra in borgen om han inte såg till att komma i tid.

Michael Jackson hade anlant en halvtimme för sent.

I pyjamas.

Elizabeth

Taylor kallades aldrig som vittne, men hon försvarade honom på annat håll. Hos CNN:s Larry King. Hon berättade att hon varit på besök när Michael Jackson delat säng med Arvizo:

– De låg i sängen och tittade på tv. Det var inget abnormt med det. Vi skrattade som barn och tittade på en massa Walt Disney.

” Jag älskar barn av alla åldrar och alla raser

– Det var inget underligt med det. Michael Jackson blev bland annat undersökt av doktor Stan Katz. Han kom fram till att Jackson inte passade in i profiler över pedofiler. Men han fann att artisen uppträdde som en tioåring.

I maj kom domen. Michael Jackson hade skaffat sig ett av de bästa försvarsteamerna som går att köpa, och han fick valuta för pengarna. Han blev frikänd på alla punkter.

Men han återhämtade sig aldrig riktigt. De sista åren i Michael Jacksons liv blev en allt mer tragisk och skuldtyngd flykt bort från USA och offentligheten.

Han bodde med sina barn i bland annat Bahrain på inbjudan av Sheikh Abdullah. Han höll även till på Irland och i Dubai. Inland dök det upp bilder från något köpcentrum på honom och de maskerade barnen.

Han tvingades också lämna ifrån sig sitt ”Neverland” och en del av bohaget såldes på auktion. Skulderna tyngde

honom allt mer.

Men så kom nyheten tidigare i år att han planerade en comeback. Det var sagt att detta skulle bli hans sista farväl till publiken. 50 konserter i London. Biljetterna slutsålda på en blinkning.

Egentligen hade han inte planerat att ge så många. Men han behövde pengarna. Det verkar som om det kostade honom livet.

Mats Larsson

mats.larsson@expressen.se

HANDSKEN VAR HANS SYMBOL - VÄND!

Handsken ble

Jackson 5-tiden

– Å jag älskar det här. Han var så jävla söt under Jackson 5-tiden när han var så där ung.

Foto: REUTERS

En modeikon – trots de extrema kläderna

Michael Jackson hade mycket extrema kläder i sin garderob. Enligt experten brydde han sig aldrig om mode. – Som musikaliskt geni måste man ju dyrka honom. Men inte klädmässigt, säger designern Camilla Thulin.

Michael Jacksons stil – djärv eller bara konstig? Superstjärnan hann under sin karriär med att visa upp en lång rad uppseendeväckande klädstilar.

Designern Camilla Thulin, 47, som bland annat gjort dräkter åt Army of Lovers, minns artistens extraordinära dräkter med skräckblandad förtjusning.

Extrema showkläder

– Jag vette fan om man ska säga att han var en trendsättare. Han klädde sig ju alltid i extrema showkläder och scenkostymer, men var nog aldrig en människa som var intresserad av att utveckla mode, säger hon.

Vissa accessoarer hade kungen av pop som sina signum, och de återkom ofta. Det kanske allra mest karaktäristiska för honom: Den silverglittriga handsken som i april auktionerades bort för välgörenhet.

– Den tänker man ju direkt på. Den var ju väldigt mycket han, och den såg man väldigt ofta, säger Camilla Thulin.

En av Jacksons genom tiderna största hits var "Black or white" och det var också så han ofta klädde sig. Andra typiska "Jackson"-signum

Foto: CORNELIA NORDSTRÖM

"Korta byxor hade han ju ofta, så att hans dans skulle synas så bra som möjligt", säger Camilla Thulin.

var korta byxor, en vit sladdrig skjorta, vit hud och röda läppar.

– Korta byxor hade han ju ofta, så att hans dans skulle synas så bra som möjligt. Han var ju en extremt duktig dansare, samtidigt som han var sångare.

– När det gäller makeup sen så var det ju alltid det där vita ansiktet, med röda läppar, säger Camilla Thulin.

Tror du att han influerade människor med hur han klätt sig?

– Det var väl ett tag på 80-talet som glamrockarna hade lika jackor som han, men annars tror jag inte det. Även om man aldrig kommer att glömma hans stil.

Sofia Persson
sofia.persson@expressen.se

Foto: ALL OVER PRESS

Annika Leone om 7 Jackson-stilar

ANNIKA LEONE, EXPRESSEN FREDAG

Musikvideon mot Naomi Campbell

– Michael Jackson var ju aldrig sexig. Men här är han ändå riktigt het. Han har aldrig varit så sexig som här. Nästan lite mode-medveten ser det ut som.

Handskan

– Hans hår är jävligt coolt här. Hans naturliga lockar mot hans mörka hy. Handsken är ju väldigt mycket han, men jag föredrog handsken han hade utan glitter.

Foto: AP

ev en symbol

Flugan

– Det här är ju mellan Jackson 5 och hans egen karriär. Här börjar han ju bli vuxen och är väldigt snygg i ansiktet men är för gammal för att ha den där flugan.

Foto: BULLS

Glitterkavajen

– Det här var ingen hit riktigt tycker jag. Han ville spexa till det lite i stället för det svarta och vita, och satte på sig glitterskiten. Lite för mycket kabaré för mig.

Foto: REUTERS

Klassiska looken

– De korta brallorna var ju hans varumärke och han var också den enda artisten i världen som kom undan med att ha så korta brallor. Det här tycker jag är riktigt nice.

Foto: REUTERS

Armbindeln

Det känns som att han här ville komma tillbaka till sin gamla stil, men så blev det inte riktigt bra. För att förnya sig drog han till med en röd armbindel. Inte min favorit.

Foto: BULLS

Livet lekte

Dubbelgångare, konserter och karuseller – här är Michael Jacksons Sverigebesök

Michael Jackson hann spela i Sverige tre gånger under sin karriär.

Tiotusentals fans hyllade honom och dansade med när han spelade i Göteborg och Stockholm.

1988 var första gången som Michael Jackson landade på svensk mark för att uppträda live i den svenska junivärmen.

Stjärnan höll under sitt premiärbesök i Sverige två konserter för 100 000 åskådare på Eriksberg i Göteborg, och hade enligt uppgifter under besöket med sig en dubbelgångare för att få vara i fred mellan spelningarna.

Samtidigt som den falske Michael vinkade till fansen från hotellrumsfönstret befann sig den riktige Michael i en videobutik där han hyrde tecknad film.

Åkte karuseller

Under besöket passade den riktigt artisten desutom passade på att åka karuseller på Liseberg med sin svenska kompis Anton Glanzelius

1992 var det dags för ett andra svenskt konsertbesök för Michael Jackson.

Två spelningar på Stockholms stadion såldes slut och trycket framför scenen var hårt. För hårt, till och med.

Femhundra fans klämdes mot kravallstaketet när Michael Jackson uppträdde på Stockholms stadion, och minst en skickades till sjukhus för sina skador.

"Bisarrt var ordet"

1997 blev legendens sista spelning i Sverige. Under sommaren spelade han på Ullevi inför 50 000 svenska fans. Michael Jackson sa under konserten då "I love you" till publiken 22 gånger. Men Sveriges recensenter älskade inte sångaren lika mycket. Konserten sågades i tidningarna dagen efter, bland annat i Expressen.

– Bisarrt var ordet, sammanfattade Expressens recensent.

Sofia Persson

sofia.persson@expressen.se

1988 - ERIKSBERG I GÖTEBORG

"Som ni förstått är varje låt ett på alla plan genomarbetat shownummer. Och vilka konstpauser. Jag skulle kunna skriva en hel artikel om enbart Michaels suveränt effektiva pauser av minutlång plötslig tystnad. Allting byggs upp mot en enda förlösande och knappt sekundlång klimax", skrev Måns Ivarsson.

Foto: SCANPIX

1992 - STOCKHOLM STADION

■ "När Michael kom till Sverige för första gången för fyra år sen var det som ett omsusat och efterlängtat världens åttonde underverk. Han gav en briljant föreställning. När han nu kommer tillbaka klarar han inte av förväntningarna", skrev Måns Ivarsson.

Foto: BO HÅKANSSON

1997 - ULLEVI I GÖTEBORG

■ "Det går en generad rysning över hela Ullevi. Jag har sett skolavslutningar med större dramaturgisk finess. Han har ett sensationellt material att plocka från men lyckas ändå tappa både riktning och tempo", skrev Peter Öhman.

ÅKTE LÄNGST FRAM. Vid sitt första Sverigebesök 1988 bjöds

på Liseberg

Michael Jackson in till Liseberg. Nöjesparken stängdes av för alla utom Michael Jackson och hans stora sällskap. Bland annat var barnskådespelaren Anton Glanzelius med och åkte längst fram med Jackson.

ÅKGALEN. Michael Jackson älskade att åka Lisebergsbanan, här tillsammans med medbjudna Anton Glanzelius. Foto: LISEBERG

LÄMNAD AVTRYCK. Michael Jackson lämnade sina handavtryck på nöjesparken efter en dag bland åkattraktionerna.

**Stjärnans dag på tivolit:
"Han gjorde en moonwalk
i Villa-upp-och-ner"**

Kuppen gick hem.

Liseberg fick tidernas reklam när Michael Jackson nappade på parkens inbjudan.

– Han var helt galen i att åka och gjorde en moonwalk i Villa-upp-och-ner, berättar Pelle Johannisson, som var marknadschef för Liseberg.

Sommaren 1988 var Michael Jackson i Göteborg för att spela på Eriksberg och på Liseberg såg man sin chans att få ett handavtryck av superstjärnan.

– Vi visste att Michael Jackson var galen i nöjesparker, och för oss var det fantastisk publicitet, säger Pelle Johannisson.

In i det sista var det osäkert om världsartisten skulle dyka upp. Ett krav var att inga journalister förutom Lisebergs egen fotograf var tillåtna, men hustaken runt Liseberg var fulla av fotografer.

Glanzelius var bjuden

– Vi hade stängt parken för andra besökare, och Michael Jackson kom i en buss med säkert ett hundratal människor

med sig, berättar Pelle Johannisson.

Bland annat medbjudna barnskådespelaren Anton Glanzelius.

Av de som jobbade på Liseberg beskrevs Michael Jackson som en trevlig och glad kille som älskade att åka Loopen och Lisebergsbanan.

"Åt ingenting"

– Men han åt ingenting, han drack bara Ramlösa, minns Pelle Johannisson.

Liseberg fick sina handavtryck och Michael Jackson tackade för sin dag på nöjesparken genom att ge de anställda kansonplatser till hans konsert.

Maja Sabelsjö
maja.sabelsjo@gt.se

Så bra var

■ Michael Jackson gav ut tio album som soloartist.

■ Banbrytande "Off the wall" och mega-succén "Thriller" är stjärnans absoluta klassiker. Men karriären är fylld av guldorn.

■ Expressens musikredaktör Anders Nunstedt sätter getingar på Michael Jacksons samtliga album.

MUSIK

Anders Nunstedt

anders.nunstedt@expressen.se

"GOT TO BE THERE", 1972

När Michael Jackson gjorde entré i Jackson 5 var han endast fem år gammal, och lillkillen slog omedelbart världen med häpnad. Själsäker, med en underbar liten pipa och en utstrålning som få. Han var stjärnan i r'n'b-kvintettens listettor "I want you back", "The love you save", "ABC" och "I'll be there".

När han solodebuterade som tolvåring var det med en skiva som påminde mycket om legendarisk producenten och skivbolagsbossen Berry Gordys tidigare wonder-kid på Motown; "Little" Stevie Wonder.

Lyssna bara på Jacksons tolkning av "Rockin' Robin".

Som helhet är det en gullig r'n'b-platta utan några verkligt minnesvärda ögon-

"Rösten är fantastisk"

blick och i avsaknad av Jackson 5:s energi. Men rösten är fantastisk.

Michael Jackson har ännu inte hamnat i målbrottet och det är nästan härresande att höra vilken skicklig sångare han är, redan här.

Bästa spår: "Got to be there".

"BEN", 1972

Tv-producenterna älskade Michael Jacksons debutplatta och suget efter den överkligt charmiga ynglingen tvingade snabbt Michael in i studion igen. Bara ett halvår efter "Got to be there". Parallellerna med Stevie Wonder är fortfarande tydliga, och Motown gjorde inget för att dölja likheterna – tvärtom.

Skivans mest utmärkande låt är en cover på "Little" Stevie Wonders hit "Shoo-be-doo-be-doo-da-day" och här hörs även r'n'b-hits som "My girl" och "People make the world".

Titellåten, en ganska barnslig visa om en råtta som heter Ben, blev en succé. "Ben" gav Michael Jackson hans första Billboard-etta som soloartist.

Att det gick undan på den här tiden understryks av att Jackson 5 även hann att ge ut en lp under 1972, en skiva där

Michael Jackson för övrigt sjöng som en liten gud i Marvin Gaye-covern "Ain't nothing like the real thing".

Bästa spår: "What goes around comes around".

"MUSIC & ME", 1973

1973 gav Jackson 5 ut två studioalbum och en liveplatta. Inte underligt att det kom en reaktion till slut. På "Music & me" försöker Jackson, på väg in i tonåren, att sjunga mognare. Men han låter bara brådmogen i "With a child's heart" och ointresserad i "Too young".

Dessutom har producenterna, och inte minst Michaels pappa, styrt in musiken på ett spår som påminde om den mjuka pop som var framgångsrik på topplistorna vid den här tiden. Som Carpenters och Osmonds.

"Music & me" blev en mindre flopp, och det är inte svårt att höra varför.

Det låter, med ett par undantag, som en duktig soulsångare sjunger easy

listening-covers för att få tiden att gå.

Bästa spår: "Doggin' around".

"FOREVER, MICHAEL", 1975

Vid femtonårs-åldern upptäckte

Michael Jackson discomusiken. Det krävdes visserligen att man var döv för att man skulle missa den vägen och dessutom hade Jackson Five sniffat boogie året innan på sin "Dancing machine", men i alla fall:

Detta var en ny Michael Jackson, en Starlet-kille som försökte flörta sig in i de små flickhjärtan som blev skrämde av råsexiga snubbar som Barry White och Marvin Gaye.

Fortfarande handlar det om soul och r'n'b, och ännu befinner sig Jackson en bit från dansgolvet. Men låtar som "We're almost there", "Take me back" och "Just a little bit of you" har ändå tydliga släktskap med de soullåtar som Jackson spelade in på sina två nästföljande album.

"Forever, Michael" blev hans sista skiva

på Motown. Ett snyggt slut på en talangfull era. Men ingenting mot det som komma skulle.

Bästa spår: "We're almost there".

"OFF THE WALL", 1979

Året innan "Off the wall" fick The Jacksons en sista megasuccé med "Destiny" – skivan som innehåller klassiska "Blame it on the boogie".

Vid det här laget var det dock uppenbart att Michael Jackson blivit för stor för att fortsätta sjunga tillsammans med sina allt tontigare bröder.

Men vad skulle han göra då?

Jackson låste in sig i en studio med producenten Quincy Jones.

I studiomörkret skapade de ett diskotek som ledde fram till Jacksons första klassiker. En skiva som många håller som hans främsta.

Plötsligt fanns ett sextigt beat i låtarna, samtidigt som Jones och Jackson började visa sitt banbrytande tänk med att lägga in hookar överallt. I melodislingorna, syntljuden, gitarrerna och trummorna. Det fanns något nytt att upptäcka i varje låt.

Dessutom introducerade Jackson sin karaktäristiska sångstil, med små tjoanden och små flämtningar. Produktionen var magnifik.

Skivans tre inledande spår "Don't stop til you get enough", "Rock with you"

och "Workin day and night" låter fortfarande som om de var inspelade i morgon.

Bästa spår: "Don't stop til you get enough".

Det var uppenbart att Jackson blivit för stor för att fortsätta sjunga tillsammans med sina allt tontigare bröder

King of pop

"THRILLER", 1982

Den första augusti 1981 lanserades MTV i USA. En kanal som bara spelade musikvideor. Dygnet runt. Michael Jackson noterade detta, och resten är historia.

Jackson blev musikkanalens första superstjärna, och lade grunden för "Thriller"-succén med några av tidernas mest uppmärksammade musikvideor.

Men hemligheten bakom "Thrillers" storhet är att albumet lät precis lika fascinerande bra i skivspelaren.

Precis som på "Off the wall" är det Jackson själv som skrivit de bästa

Albumet är tidernas mest sålda och gjorde Jackson till 80-talets största popstjärna

låtarna. På "Thriller" heter de "Wanna be startin' something", "The girl is mine", "Beat it" – och den odiskutabla superklassikern "Billie Jean". Låten med tidernas bästa och mest förföriska basgång.

Albumet är tidernas mest sålda, siffran lär vara någonstans över hundra miljoner ex, och gjorde Jackson till 80-talets största popstjärna.

Storheten bevisades även på scenen. Året därpå fortsatte "Thriller" att leverera hitsinglar, men 1983 års bästa Jackson-lansering var inte en låt.

Det var en dans.

Den döptes till moonwalk.

Bästa spår: "Billie Jean".

"BAD", 1987

Michael Jackson var gränsöverskridande redan på "Thriller", där han inte bara blandade pop med soul, funk och disco utan också anlät Eddie van Halen som gitarrist på "Beat it".

På "Bad", den omöjliga uppföljaren till "Thriller", fortsatte Jackson och Quincy Jones att leka med rock. I videon till "Bad" (regisserad av Martin Scorsese) såg Michael ut som en punkare som hamnat i "West side story". I "Dirty Diana" gjorde han soul av heavy metal.

"Bad" andas 80-tal på ett annat sätt än tidlösa "Thriller" och är inte samma omskakande upplevelse i dag – det är inte alltid självklart vilken riktning Jackson vill ta ut och skivan har en liten svacka i mitten. Ändå rymmer albumet singlar som är klassiker var och en för sig.

Dessutom lade "Bad" grunden till en ny genre – arenapop.

Turnén som följde blev en stor succé, men i mångas ögon föreföll det som att

Jacko blivit Wacko. Det påstods att han sov i tryckkammare, att hans bästa vän var apan Bubbles och att Jackson blivit knäpp på sin sago-ranch, Neverland.

Det spelade emellertid ingen roll. Efter "Bad"-succén började Jackson kallas för The King of Pop.

Bästa spår: "Smooth criminal".

"DANGEROUS", 1991

Jackson fortsatte att förtrolla MTV-publiken med sina videor – "Black and white" var en uppvisning i den tidens mest avancerade filmteknik och kostade en förmögenhet.

Bra låt var det också.

Slash, Guns'n'Roses gitarriken, spelade på "Black & white" och "Give it to me", men i resten av världen var det inte hårdrock som gällde, det var grunge.

Och även om det inte är något fel på kreativiteten här så fick Michael Jackson allt svårare att behålla greppet om publiken.

På "Dangeours" flörtar Jackson även med hiphop ("Jam") och flyttar fram positionerna produktionsmässigt i låtar som "In the closet", "Remember the time" och "You wanna trip on me".

Skivan sålde "bara" sju miljoner ex, men fenomenet Michael Jackson var lika stort.

"Fortsatte att förtrolla med sina videor"

1992 spelade han på Superbowl, och den showen lockade den största tv-publiken i amerikansk historia.

När Jackson kom hem från sin världsturné 1993 anklagades han för att ha begått sexuella övergrepp på ett barn, Jordy Chandler. Efter att ha betalat Jordys föräldrar ett belopp på över hundra miljoner kronor drogs anklagelserna tillbaka.

Bästa spår: "In the closet".

"HISTORY", 1995

Jackson var faktiskt före sin tid här också – genom att ge ut en dubbel-cd där den första skivan rymde hans största hits och den andra nyskrivet material.

Problemet var att det nyskrivna materialet inte var särskilt vasst.

Det är tydligt att texterna kommer från en arg och bitter man som utvecklat en fullt förståelig men ganska oskön paranoia efter att ha varit världens mest jagade artist under ett helt 80-tal.

"Scream", duetten med syrran Janet, fick en tuff video och låter – i all sin ilska – bra än i dag. Och R Kellys bidrag "You are not alone" är eventuellt den bästa balladen Jackson spelat in.

Två år senare släpptes remixalbumet "Blood on the dancefloor", med några spår från "History" och några nyskrivna. Bland annat "Ghosts", som endast går till

"Texter från en arg och bitter man"

historien för att videon var hela fyrtio minuter lång.

Tillsammans med den klassiskt övermaga reklamfilmen för "History" är den videon det tydligaste tecknet på att allt nog inte stod rätt till hos stjärnan.

Bästa (nya) spår: "They don't care about us".

"INVINCIBLE", 2001

Det skulle bli hans stora comeback. I stället blev det Jacksons onödiggaste skiva sedan "Music & me". Hade Jackson bara gått tillbaka till rötterna istället för att göra lite av varje på en skiva som är alldeles för lång (16 spår) hade det kunnat funka. Det finns tecken på gnista i alla fall:

Singeln "Unbreakable", med Notorious BIG på gästrap - fyra år efter sin död, är till exempel rätt okej. "You rock my world" och "2000 watts" funkade också.

Men det finns ingenting här som når upp till den standard Jackson själv satte på 80-talet. Jackson hade planerat att ge ut sju singlar från albumet, men det blev talande nog bara tre.

Trots att "Invincible" sålde hyfsat försvann skivan snabbt ner i reabackarna, och det följde en period med ideliga löften om ny musik utan att någonting hände.

Det sågs att Jackson länge jobbat på en

ny platta som skulle bli hans stora revansch – och stora avsked – de senaste åren. Men det blev ju aldrig så.

Det blev, lite typiskt, en trist flopp som satte punkt.

Bästa spår: "You rock my world"

1969

1970

1971

1972

1973

1974

2008

2007

2006

2005

2004

2003

2002

2001

2000

Ensamheten lyste alltid ur hans ögon

Måns Ivarsson om mötena med Jackson :
Redan för tio år sedan var han en spillra

Äntligen får stackars Michael vila.

Jag är övertygad om att han mått riktigt dåligt de senaste 25 åren.

Alla vill ha framgång – men se upp för att få världens genom tiderna största succé.

Det gör dig vansinning – och ger död i förtid.

Skivan "Thriller" som släpptes 1982 är tidernas i särklass mest köpta skivalbum. Enligt Guinness rekordbok (2007) är den beräknade siffran mellan 46 och 52 miljoner exemplar.

En dundersuccé vars like musikbranschen aldrig skådat vare sig före eller efter.

Det var också – med facit i hand – början till Michaels långsamma fall och undergång.

Han var aldrig en stabil människa till att börja med.

De gånger jag träffade honom talade han med viskande ljus tjejröst och liksom svettade av blygsel, skygghet och nerver.

Den tragiska figuren skapades av hans pappa, Joe Jackson.

Den grymme fadern tränade sin stora barnaskara till artister redan när de var i kortbyxåldern. Han tvekade inte att slå dem för att få dem dit han ville.

Michael har själv berättat att han som liten fick kräkreflexer av rädsla när hans fader närmade sig honom.

Joe lät lille Michael växa upp under öknamnet "Stornäsa" ("Big Nose"). Fadern upplyste ofta so-

nen om att näsan var det som gjorde Michael lik honom själv – vilket säkert med åren, och med växande förakt för fadern, bara måste ha gjort Michael ännu mer otillfredsställd med sitt utseende.

Det är en förklaring till de många plastikoperationerna (som i början av 90-talet fick Michaels näsa att falla sönder).

Biografiförfattaren Randy Taraborrelli förklarade vid ett tillfälle operationerna så här:

– Han vill inte se sig själv i spegeln och se sin far återspeglad.

– Jag tror att han sakta började förändra sitt utseende tills han inte längre såg ut som Joe.

När Michael i mitten av 80-talet blev stormrik började han förverkliga alla de drömmar och idéer som med åren fötts i hans, genom ett helt liv som upppassad superstjärna, egocentriska och bisarra sinne.

En sak var att operera bort sitt ursprungliga negroida utseende

till förmån för något som mest liknade en anorektisk vit kvinna.

En annan att sova i syrgastält.

Han blev besatt av att leva hälsosamt.

Smaka på det här uttalandet han gjorde i brittiska Q Magazine 1987:

– Jag tror att om jag lever korrekt så kan jag leva tills jag blir 150.

Efter hans förtida död måste

alla ifrågasätta om han verkligen levde det hälsosamma livet, men det var alltid vad han upp-gav utåt.

Med hälsoknäppen följde en extrem hypokondri där han sade sig försöka undvika varje fysisk beröring från andra människor.

Jag bevakade ett antal av Michaels stora internationella turnépremiärer för Expressen på 80- och 90-talen. Det förde mig till bland annat Rom, Kansas City, Munchen och Prag.

Jag var med när han fick stadens nycklar av Münchens borgmästare och när han höll efterfester i ett romerskt slott och i ett enbart för aftonen rest jättelikt tivoli under konsertarenan i Munchen.

Och jag var med på många presskonferenser, bland annat flera där

Michael under sträng uppsikt av den kortvuxne, cigarrpuffande och gangsterlike managern Frank "Tookie" Dileo förklarade att uppföljaren till "Thriller" garanterat skulle sälja ännu mer än föregångaren.

Då hade "Thriller" sålt 35 miljoner och Michaels minikrav på sig själv var nu 40 miljoner sålda ▶

” Han ville se sig själv i spegeln och inte se sin far återspeglad.

1999

1998

1997

1996

1995

Foto: BULLS, ALL OVER PRESS, AP, RETNA LTD, STELLA PICTURES, REX FEATURES, POP, BIBBI JOHANSSON, COLOURPRESS, REUTERS, IBL, SCANPIX

1975

1976

1977

1978

1979

1980

► exemplar av "Bad".

I slutändan sålde den runt 20 miljoner. Vilket är en supersiffra i alla andra sammanhang, men ett fiasko i Michaels egna ögon.

Historien var den samma med skivorna "Dangerous" (1991) och "History" (elva miljoner sålda, 1995).

Nu kallas Michael rutinmässigt

"Kungen av pop" ("The King of Pop"). En ovanligt fånig floskel

som han själv uppfunnit och dikterat till media. Före 11 november 1991 hade inte någon en tanke på att kalla honom "The King of Pop".

Den dagen skickade musikvideokanalen MTV ut ett internt memo som beordrade all personal i sändning att kalla Jackson "The King of Pop" minst två gånger i veckan i två veckor. Samma direktiv gick ut internt på de amerikanska tv-kanalerna Fox och BET.

Myntningen av termen var vad de tre kanalerna fick betala för att vara först i världen med att visa Michaels då djupt eftertraktade nya video, "Black or white".

Det gick tre-fyra år mellan varje turnéruna och vid varje besök hade idolen förfallit ytterligare, både fysiskt och mentalt. Det var ofta en plåga att se honom.

På turnén 1996 var det direkt gräsligt. Michael imiterade Jesus på scenen och svävade med teknikens hjälp uppe i luften omgiven av assistenter utklädda till änglar. Sångaren Jarvis Cocker (i gruppen Pulp) blev så upprörd där han satt på den brittiska grammisgalan det året att han ställde till skandal genom att kasta sig upp på scenen och försöka stoppa den bisarra Jesusshowen.

Det var samma år som Michael lät släpa med stora statyer av

Vid varje besök hade idolen förfallit ytterligare, både fysiskt och mentalt

sig själv på Europaturnén. Jag sprang själv på groteskeriet i Prag: där det tidigare stått en Stalinbyst fick vi nu Michael Jackson.

I London skeppades statyerna runt i båt utmed Themsen.

Kan någon verkligen seriöst in-

vända om jag kallar detta sjukt, ett tragiskt storhetsvansinne?

Då har jag ändå inte nämnt hans hem Neverland med eget zoo och jättetivoli,

komplett med sju äkta dvärgar som hängde runt och sjöng för sin herre på befallning.

Eller hela röran med småpojkar (där flera av dem hävdade att Michael hade stora insikter i såväl alkohol- som pillerträsket).

Redan för mer än tio år sedan var Michael en spillra till människa.

Visst, han levde ett superstjärneliv (på hotellet i London 1985 beställde han flaskor med mineralvattnet Perrier för 140 000 kronor – för att ha som badvatten).

Men han verkade inte ha kul eller trivas för fem öre.

Han sågs i varm samvaro med några av världens största kändisar. Men det tycks mest ha varit "fototillfällen", han verkade inte gilla folk överhuvudtaget och många som fick komma riktigt nära lämnade hans krets i ilska och besvikelse.

Paul McCartney sa mer eller mindre upp bekantskapen sedan Michael köpt rättigheterna till Beatles alla sånger mitt framför näsan på Paul (som hade tipsat vännen Michael att sångrättigheterna var till salu och själv tänkt köpa tills Michael bjöd mer än Paul hade råd med).

Att det var hans "nära vän", Supremessångerskan Diana Ross, som en gång upptäckte barnsångaren Michael och hans bröder i Jackson Five är en sedan minst

trettio år avslöjad PR-bluff.

Smärtan, ensamheten och plågan lyste alltid ur Michael Jacksons ögon när man mötte honom utanför det scengolv som var hans liv.

Som en tigerunge fjättrad i en gyllene bur. Nu har han slutit världens ledsnaste ögon för sista gången.

Frid till sist.

1981

1982

1983

1984

1985

1986

1987

1988

Måns Ivarsson

mans.ivarsson@expressen.se

1994

1993

1992

1991

1990

1989